

ĐẠI THỪA TẬP
BỒ TÁT HỌC LUẬN
(Sikṣasamuccaya)

Quyển thứ ba

Thứ tự Kinh văn số 1636.
bắt đầu dịch từ ngày 17 tháng 11 năm 2004
nhân kỳ nhập thất lần thứ hai.

Tập Bồ Thí Học
(Danaparita Prathamah Paricchraḍaḥ)

Phẩm Thứ Nhất, Phần 3

Như Phật đã nói trong Kinh Vô Tận Ý Rằng: “*Bồ Tát phải quán tư thân nơi chúng sanh nên làm những gì? Nghĩa là bốn đại, đất, nước, lửa, gió đều có nhiều loại, nhiều cửa tạo nên những quyền thuộc của chúng. Nhiều loại khí giới cùng nhiều loại thọ dụng. Tùy theo chúng sanh làm hoặc tất cả hoặc từng phần. Cho nên thân này của ta do tứ đại tập hợp cũng như vậy. Có rất nhiều cửa, nhiều chỗ tạo tác với nhiều loại lệ thuộc, nhiều khí cụ, nhiều loại thọ dụng. Ở nơi chúng sanh làm chỗ nương tựa to lớn như thế mà quan sát làm lợi ích chúng sanh. Có thân là có khổ, chẳng sanh mệt nhọc*”.

Luận rằng:

Bồ phước thọ dụng. Như Kinh Kim Cang Tràng (Vajradhvaḷa-Sutra) nói rằng: “*Bồ Tát dùng nhiều loại bố thí khắp mười phương vô lượng kẻ bần cùng khốn khổ, mà kẻ thọ thí, tin nơi việc làm của Bồ Tát, nghe nơi âm thanh của Bồ Tát và duyên vào lời nói của Bồ Tát. Tất cả đều đến để Bồ Tát bố thí như trước đã thệ nguyện. Do nghe tâm sở*

nguyện của Bồ Tát nói rằng tất cả sự xả thí , ý hoan hỷ chẳng buồn, làm cho tâm của kẻ xin được đầy đủ. Tùy theo kẻ đến mà phát tâm sám hối tạ lỗi”. Như có kệ rằng:

*Ta nên đón họ thí.
Người biết khó thể được.
Họ từ phương xa lại.
Chẳng có khổ nhọc sao?*

Như thế nơi kẻ xin kia cúi đầu lễ kính sám tạ và vui vẻ. Tắm rửa thân thể bày chỗ ngồi, rồi như thế liền cho tất cả. Hoặc xe trân quý; hoặc trong Diêm Phủ Đề các đồ quý của nữ nhân đầy đủ. Hoặc cho xe vàng có người hộ vệ cùng các người nữ thanh tịnh đầy đủ. Hoặc xe bằng lưu ly tối thượng đẹp đẽ, có ca vịnh âm nhạc ca xướng đầy đủ. Hoặc xe trang hoàng ở bốn mặt hiện ra bốn người nữ, cầm những đồ trang sức đẹp khó sánh cũng đầy đủ như trước đã nói. Hoặc xe chung hoa chất lên đó các đồ quý dùng voi trắng kéo, voi được trang sức lông lẫy . Những vật này gọi là bảo luân tướng và xa tướng. Lại nữa bên trên đó có để những toà quý hình sư tử cho đến thiết lập những bảo cái che bên trên , trang nghiêm đẹp đẽ vây bọc chung quanh. Bốn bên đều có tràng phan và đốt các loại hương, tỏa những mùi thơm ngát. Rải các loại hoa quý đẹp đẽ trang nghiêm khắp nơi. Lại nữa bên trên ấy còn có trăm ngàn kỹ nữ múa hát, cùng với kẻ kia hòa hợp tốt đẹp, nhịp nhàng chẳng loạn , cho đến các mùi hương cũng biến khắp hòa hợp. Duy chỉ do nghe mùi hương này mà ý vui đê nhất, làm cho nam nữ kia đều hòa thích ứng. Lại như nói, vì các chúng sanh mà bỏ thân này, vâng lời chư Phật mà nhiếp thọ cho. Hoặc bỏ ngôi vị Chuyển Luân Vương, quốc thành cung điện, tất cả đều đẹp đẽ trang nghiêm. Như vậy xả bỏ những quyền thuộc nam nữ , vợ con nhà cửa dân chúng này, cho đến toàn thể hoặc một phần ta cũng đều thí cho. Như thế đồ ăn uống, mùi vị mà Bồ Tát cũng xả bỏ những thức ăn ngon, đắng, chua, lạt...biến thành những loại mềm nhuyễn đều thích ứng cho thân tâm an ổn sức lực. Cho đến các nơi khác cùng những tật bệnh, đều làm cho được an lạc. Như thế đèn được đốt sáng, bột hương, trầm hương, hoa, lọng, y phục, sàng toà, hương án, phòng xá, chỗ nằm, bệnh duyên, y dược, mà Bồ Tát tùy theo đây để cung cấp. Cho đến nói rộng ra nhiều loại khí cụ khác, nghĩa là vô lượng vô số vàng bạc đồng kẽm theo đầy đủ các loại trân bảo, đem dâng

cúng lên đức Thế Tôn khởi tâm bất khả tư nghì tôn trọng tin hiểu rõ. Hoặc thí Bồ Tát thiện tri thức cùng với việc phát tâm hy hữu. Hoặc thí chỗ ở cho Phật, dạy tất cả Thánh chúng Thanh Văn, Duyên Giác, chúng sanh phát tâm thanh tịnh. Hoặc thí cho cha mẹ cùng A Xà Lê cho đến các bậc sư trưởng, phát khởi tâm tôn trọng thân cận thừa sự cầu học. Hoặc thí cho kẻ bần cùng khốn khổ. Đối với chúng sanh có tâm vô ngại nhân, phát lòng từ mẫn. Điều quan yếu, nếu Bồ Tát vui thí xe cộ voi ngựa cao lớn để cưỡi, sáu ngà đầy đủ, mặt mũi thanh tịnh đẹp đẽ như màu hoa sen. Trên thân được trang sức bởi những dây màu vàng, cùng nhiều loại đồ quý báu khác nhau. Trên ngà được bao bởi những màu vàng quý giá đi hàng ngàn Do tuần để quan sát mà không mỏi mệt. Nếu thí xe ngựa, đi theo bốn phương từng bước bình thản đoan chánh. Thân được an ổn bình yên, từ việc uống ăn đầy đủ như trang nghiêm ở cõi trời. Thí trăm ngàn thứ như thế hoặc bố thí trang trọng, đến các thiện tri thức cha mẹ thầy tổ cho đến những kẻ bần cùng khốn khổ; cho đến tất cả thế gian đều có thể nhận lãnh của thí này. Tâm không keo kiệt lại chẳng chấp trước, đại bi đại xả, thân tâm của Bồ Tát thanh tịnh, phát vô lượng công đức như thế. Cho đến Bồ Tát hoặc bố thí giường tòa, nghĩa là chỗ ngồi của vua chúa bằng lưu ly, trang sức những của báu như ngồi trên tòa sư tử. Những sợi dây vàng chỗ chỗ được thông xuống, mềm nhuyễn bao bọc chung quanh vô cùng nghiêm sức. Xông lên các mùi hương báu. Dùng Đại Châu Ma Ni để kiến tạo những tràng phan cao vợi. Vô lượng trăm ngàn kiếp, Na Do Tha đồ quý báu dùng để trang sức. Nơi những võng quý ấy, mỗi mỗi võng đều có treo linh báu, hương thơm của gió làm dao động phát ra những âm thanh hòa nhã. Hoặc thí những chỗ ngồi cao ngất, vô số lọng bao che trùm cả đại địa. Tất cả Quốc Vương, Đại Tự Tại Vương ngồi nơi ấy để làm lễ quán đảnh. Cùng với chỗ ngồi ấy được vô ngại luân, ra lệnh cho các tiểu Vương tùy theo sắc lệnh phụng hành. Như thế cho đến Bồ Tát thí những đại bảo cái lại cũng dùng những của quý báu để trang sức. Nào dây treo chuông báu, lưới báu sà xuống quá tay. Lại nữa ở chung quanh được trang trí bằng lưu ly bảo, Mạc Ni v.v...được kết thành những lầu các tuyệt đẹp. Lại nữa ở nơi những võng lưới ấy phát ra những âm thanh vi diệu hiếm có từ cõi trời, thanh tịnh hòa nhã trang nghiêm với những đèn quý; số trăm ngàn như thế được kết hợp thành. Lại nữa chung quanh được vây bọc vô số mùi hương thơm như chiên đàn trầm thủy cùng với trăm ngàn vô số các thứ

hương vi diệu như thế. Lại có những bảo cái đẹp đẽ như Diêm Phù Đàn màu sắc vàng tỵ lại. Lại ở nơi vô lượng trăm ngàn kiếp na do tha được phát trang sức mà thành. Như thế có vô lượng trăm ngàn Cu Thi Na Do Tha bảo cái, mà tâm Bồ thí ấy, những người kia lại xin đến ở trước mặt, tùy theo đó mà cung cấp, Bồ thí chân thật.

Sau khi chư Phật diệt độ dùng trang nghiêm tháp miếu. Hoặc thí cầu pháp Bồ Tát cùng thiện tri thức cho hiện sanh Bồ Tát pháp sư. Hoặc cha mẹ, Tăng Bảo cung phụng lời dạy của Phật cho đến tất cả có thể thọ thí. Tất cả ở đây hồi hướng đến những thiện căn. Như ở đây tối sơ có những việc lành đều nên thân cận. Phát những lời nguyện như thế, nói những căn lành này. Ở nơi thế gian thường được chỗ ăn ở. Nơi pháp thanh tịnh thường được chánh tỵ tại. Nếu các chúng sanh ở nơi căn lành này thì quả báo của địa ngục đều được trừ diệt. Súc sanh Diêm Ma Na Giới tức các cảnh khổ tỵ lại. Như thế đều hồi hướng thiện căn đến nơi kia. Ở nơi ta thiện căn lại cũng được như vậy. Phòng xá chỗ ở nguyện cùng với tất cả chúng sanh hết các khổ tỵ hợp, gặp được những sự cứu giúp.

Nguyện cùng với tất cả chúng sanh thoát khỏi những phiền não, gặp được chỗ nương tựa. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh lìa khỏi những chỗ sợ hãi. Nếu đi và lúc đến nguyện cùng với tất cả chúng sanh đều đến với tất cả nơi. Nếu lúc đôi hướng nguyện cùng với tất cả chúng sanh được cứu cánh nhẫn. Khi thấy ánh sáng nguyện cùng với tất cả chúng sanh được trí tuệ chẳng tối. Gặp được ánh sáng chóa lò , nguyện cùng với tất cả chúng sanh phá trừ vô minh u ám. Lúc gặp được đèn đuốc , nguyện cùng với tất cả chúng sanh được cứu cánh thanh tịnh ở yên. Gặp khi mạnh mẽ nguyện cùng với tất cả chúng sanh ở nơi bất tư nghì pháp thâm nhập vào chánh lý. Khi gặp dừng tướng, nguyện cùng với tất cả chúng sanh được vô ngại trí che chở. Cho đến lời nói chẳng hư dối, ý nguyện sâu xa hồi hướng đến cảnh giới mà tâm hồi hướng đến như tâm hoan hỷ hồi hướng. Tâm cực hoan hỷ hồi hướng , tâm nhu nhuyễn hồi hướng , tâm đại bi hồi hướng, tâm ái lạc hồi hướng, tâm nhiếp thọ hồi hướng, tâm thủ hộ hồi hướng, tâm an ổn hồi hướng. Cứ như thế hồi hướng. Lại nữa ta cùng với thiện căn này nguyện cùng với tất cả chúng sanh được thành tựu vào chỗ thanh tịnh. Được thành tựu sanh vào chỗ thanh tịnh, được thành tựu có phước tướng thân đoạn nghiêm thanh tịnh, được thành tựu chẳng tổn hại, được thành tựu Bồ thí

lớn, được thành tựu tâm lâu dài, được thành tựu chẳng thất niệm, được thành tựu thông đạt huệ giải, được thành tựu vô lượng giác ngộ và được thành tựu thân nghiệp, ý nghiệp tất cả công đức đoan nghiêm viên mãn.

Lại nữa vô lượng căn lành cùng với tất cả chúng sanh cùng dường chư Phật. Do sự cúng dường này mà được vô tổn giảm. Ở nơi Phật Thế Tôn, hồi cải những tội ác, gần gũi Như Lai Ứng Cúng Chánh Đẳng Chánh Giác, nghe nói pháp, nghe rồi lia những nghi hoặc. Như thế nghe, thọ trì mà liên tục đầy đủ chánh hạnh. Do sự cúng dường Như Lai nên được thành tựu sự nghiệp. Tâm siêng tu tập, không có những tội ác. Lại ở nơi ta trông được căn lành này rồi, cứu cánh được khỏi những bần cùng, ở nơi bảy thánh tài đều được đầy đủ. Theo chư Phật để học, để được thắng thiện căn, làm cho có thể thành tựu to lớn việc tín giải và nhập vào tất cả trí tri. Ở nơi các thế gian làm con mắt vô ngại. Thân đầy đủ tướng trang nghiêm thanh tịnh nhiếp thọ tất cả công đức. Lời nói trang nghiêm cho nên thành tựu tất cả các căn. Mười lực làm cho tâm phân biệt chỗ tích chứa. Ở nơi dạo chơi dừng nghỉ đi đứng không nơi nào mà chẳng đầy đủ. Lại nữa chư Như Lai thành tựu những nơi diệu lạc. Nguyên với tất cả chúng sanh lại được điều như vậy, như trong nghi quỹ của sáu mươi việc hồi hướng đã nói. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh rộng được chỗ hiểu biết ăn uống. Chẳng nên ăn với tâm hiểu biết khắp cùng, quyết định chẳng chọn lựa, chẳng ăn vui, chẳng ăn thịt. Cho đến chẳng sanh ái dục. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh như mây giáng mưa được pháp thuận một vị. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được các thượng vị. Đối với pháp tối cao, vui đến sung hỷ. Tất cả Phật Pháp cực thiện tư duy, chẳng sanh chấp tướng. Nghĩa là chẳng phá hoại các thừa như Tối Thượng Thừa, Tối Thắng Thừa, Viên Tập Thừa, Đại Lực Thừa v.v...nguyên cùng với tất cả chúng sanh vui thấy chư Phật được chẳng đầy đủ. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh thấy thiện tri thức được vô gián đoạn. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh thấy vô độc dục. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh tiêu trừ phiền não. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh thấy mặt trời thanh tịnh. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh phá tan màu đen, tùy theo đó mà nói. Như thế thân tướng chiếu rồi, tự tánh cùng với chúng sanh, thấy tánh quang minh, chẳng thấy não hại, toàn là tịch diệt. Hiền thiện ái lạc hy vọng cực hỷ đều tề nghệ nơi Phật. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh đầy đủ giới hương ở nơi Bồ Tát Ba La Mật Đa giới mà chẳng hủy báng. Nguyên cùng với tất

cả chúng sanh huân tu bố thí, xả bỏ tất cả. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh huân tu nhẫn nhục, được tâm bất động. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh huân tu tinh tấn phá trừ giải đãi. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh huân tu tĩnh lự (thiền định) nương vào hiện tại Phật tiền mà được Tam Ma Địa.

Nguyên cùng với tất cả chúng sanh huân tu Bồ Tát hồi hướng . Nguyên cùng với tất cả chúng sanh huân tu tất cả pháp lành, giải thoát những pháp bất thiện. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh rộng được những đồ của chư Thiên. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh khởi đại trí hạnh, rộng những đồ của bậc thánh. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh ở nơi tâm Bồ Đề huân tập những loại sanh khác được những đồ diệu lạc. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh lìa khỏi luân hồi, hành khổ, được đầy đủ tư lương an ổn. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được ở nơi thanh tịnh Phật quốc độ, chứng được các pháp. Nghĩa là công đức trụ, tương ưng trụ; rộng khắp chẳng động tối thượng như Thập Trụ. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được gần gũi Phật để đi cùng. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được vô lượng ánh sáng chiếu khắp Phật Pháp . Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được ánh sáng vô ngại, mà mỗi ánh sáng có thể chiếu các pháp giới. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được thân an lạc giống như thân của Như Lai. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh giống như Dược Vương cứu cánh có thể riêng biệt lý luận. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh giống như cây thuốc, được chẳng tổn hại. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh như Thầy thuốc giỏi trong đời diệt trừ tất cả các bệnh, được tất cả trí đến nơi an lạc. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh vì đời làm thuốc hay như tâm sâu dày này để cứu chữa thọ mệnh hoà hợp. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh trừ được những bệnh não. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được thân nhiều thể lực. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được giống như núi Luân Vi. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được vô hạn lượng khí cho đến hư không giới rộng khắp niêm căn, thể và xuất thể gian tất cả lời nói đều phô nhiếp, lưu giữ , không thể quên mất. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh được tịnh khí lành, liễu ngộ ba đời chư Phật, phân biệt thanh tịnh chẳng có chấp trước. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh ở nơi lòng mong muốn được tất cả nơi nơi thực hành trên đất Phật. Nguyên cùng với tất cả chúng sanh, ở nơi tất cả chúng sanh được tâm vô tổn hại.

Nguyện cùng với tất cả chúng sanh trong mỗi sát na tâm đều duyên vào các pháp giới để nghinh tiếp tất cả thế giới chẳng mệt chẳng nhọc. Do chẳng mệt nhọc nên được thần thông luân. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh được diệu lạc hạnh, cùng với chư vị Bồ Tát nghinh tiếp đi đến đạo tràng. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh ở nơi thiện tri thức và vô lượng căn lành được tâm chẳng xa rời. Tri ân báo ân tùy theo đó thường gìn giữ. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh cùng thiện tri thức đều được lợi lạc. . Nguyện cùng với tất cả chúng sanh thâm tâm hoan hỉ, chỉ nhiếp thọ việc lành cùng thiện tri thức an lạc, cùng ở theo đó mà tu tập phước lành. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh ở nơi thiện tri thức đều được nghiệp báo với căn lành thanh tịnh cùng một đại nguyện. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh trụ nơi hạnh nguyện Đại Thừa vĩnh viễn xa lìa chỗ u ám. Ở nơi tất cả trí được vô cùng tận. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh sâu trồng thiện căn vì các đức Như Lai mà gìn giữ. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh thường hay hộ trì trí đức, giải thoát thế gian tất cả những nhiễm hoặc. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh đầy đủ pháp thanh tịnh chẳng khởi tán loạn. Đối với Phật pháp được hạnh bất hoại. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh được thập lực che chở cho tất cả. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh được tâm sâu lắng cứu cánh hiểu biết. Nguyện cùng với tất cả chúng sanh ngồi nơi tòa Sư Tử được thần thông Phật. Đối với tất cả thế gian như thể mà quan sát. Lại trong Kinh Hư Không Tạng chép rằng: *“Nay vốn tích chứa thiện căn, pháp trí thiện xảo không có gì mà không cùng với các chúng sanh nương vào để ở”*.

Luận rằng:

Xả bỏ những thọ dụng trong quá khứ và vị lai . Như Kinh Vô Tận Ý nói: *“Nếu thiện tâm , tâm sở pháp , niệm niệm đều hồi hướng đến Bồ Đề, đều là thiện xảo. Nếu vị lai thiện căn quyết định Bồ Đề thì hiện tiền ở nơi các sự nghiệp đều khởi thiện tâm. Tất cả đều dùng để hồi hướng đến A Nậu Đa La Tam Miệu Tam Bồ Đề”*.

Luận rằng:

Như thế tâm, tâm sở pháp tu tập, tín giải đầy đủ tất cả xả thí. Lại tâm sở hạnh cùng với thân phương tiện xả bỏ những nhiếp thọ. Ở đây nói nhiếp thọ tức là giải thoát những căn bản khổ của tam hữu (ba cõi), ở

trong đó vô lượng A Tăng Kỳ Kiếp tạo tác nhiều loại; nên làm cho ở đời và xuất thế gian có vô lượng niềm vui, mà ở nơi thân tự nhiên như ý thọ dụng. Ta nên lấy tài lợi cứu chúng sanh đến nơi bờ bên kia. Bồ Tát đối với đạo Bồ Đề, bổ thí như trong Kinh Bảo Vân đã nói.

Đại Thừa Tập Bồ Tát Học Luận hết quyển ba